

Forslag til inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for et forbud mod affaldsdeponering i forbindelse med udvinding af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland.

(Medlem af Inatsisartut Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Udnyttelse af råstoffer til gavn for Grønland er en hjørnesten i Naalakkersuisuts strategi for fremtiden. Den skal sikre vores børn og børnebørns velstand. Dette skal naturligvis og først og fremmest ske miljømæssigt, sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt forsvarligt, men et forbud, som forslagsstilleren foreslår, er efter Naalakkersuisuts opfattelse ikke den rigtige vej at gå. Et sådant forbud mod minedrift under normale internationale betingelser risikerer tværtimod at blive en væsentlig hindring for Grønlands udvikling.

Naalakkersuisut har fuld forståelse for, at der blandt dele af befolkningen er bekymring for de miljømæssige og sundhedsmæssige påvirkninger af en eventuel udvinding af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland. Og naturligvis specielt blandt de borgere og fåreholdere, der bor i nærheden af den potentielle mine ved Kuannersuit.

Af hensyn til beskyttelsen af befolkningen fremlagde Naalakkersuisut et lovforslag om ioniserende stråling og strålebeskyttelse på efterårssamlingen 2015. Loven blev vedtaget i Inatsisartut. Lovens formål er overordnet at beskytte befolkningen mod skadelige virkninger af stråling.

På efterårssamlingen 2015 vedtog Inatsisartut ligeledes et beslutningsforslag om at ophæve den territoriale begrænsning for Grønland i forhold til IAEA Affaldskonventionen. Dette vil skulle følges op med en redegørelse for, hvordan man planlægger at efterleve intentionerne i Affaldskonventionen. En sådan redegørelse skal indeholde en beskrivelse af rammevilkårene for håndtering af radioaktivt affald, og hvordan man vil implementere IAEAs retningslinier for den bedste internationale praksis med hensyn til nedlukning af uranminer og deponering af tailings. Redegørelsen vil være basis for den første review-rapport til IAEA i 2017.

Grønlands review-rapport er en formel forpligtelse under Affaldskonventionen og tjener til at godtgøre, at Grønland anerkender af konventionens hensigt og formål med hensyn til nedlukning og deponering af tailings. Denne review-rapport vil være genstand for kritisk gennemgang i IAEA og i det internationale samfund.

Når vi har minedrift her i landet vil der altid være restprodukter, blandt andet såkaldte tailings, der deponeres i forbindelse med mineaktiviteten. Dette gælder både ved udnyttelse af radioaktive materiale og ved øvrige mineraler. Det er et absolut krav fra Naalakkersuisut, at deponeringen af disse restprodukter sker miljømæssigt, sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Lad mig gøre det helt klart: Naalakkersuisut vil kun godkende en udnyttelsestilladelse til en mine ved Kuannersuit eller andre mineprojekter, hvis selskabet dokumenterer, at udnyttelsen sker på en miljømæssig, sikkerhedsmæssig og sundhedsmæssig forsvarlig måde, herunder også i forhold til restprodukterne. Dette følger allerede af råstofloven, men det er også vores dybeste overbevisning.

Langt størstedelen af den malm, der brydes i forbindelse med en minedrift, vil ende som såkaldt tailings og andre restprodukter. Det er helt normal praksis, at restprodukter deponeres forsvarligt i nærheden af minen for eksempel i en sø, i havet, eller i en kunstig sø frembragt bag en dæmning. Et alternativ kan være at transportere materialet væk, men det vil blive meget omkostningstungt og muligvis endnu mere miljøbelastende.

Naalakkersuisut har ikke kendskab til fortilfælde, hvor et mineselskab tvinges til at eksportere tailings og andre restprodukter til deponering i et andet land, end det land hvor minen ligger, og som har de økonomiske fordele af minen i form af skatteindtægter, arbejdspladser og kompetenceopbygning af arbejdsstyrken og erhvervslivet.

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at et beslutningsforslag som det aktuelle reelt må forventes at svare til et forbud mod den pågældende mineaktivitet. Med andre ord: Hvis man skal bekoste og gennemføre eksport af tailings fra en minevirksomhed til et andet land, må det forventes at grundlaget for en sådan minevirksomhed forsvinder.

Endvidere skal man være bevidst om, at et sådant eksportpåbud for tailings fra Grønland ikke vil øge muligheden for en ansvarlig håndtering af tailings. Dels vil transport og omladning med videre i sig selv skabe en række situationer med øgede risici for uheld og dermed forurening. Dels vil et eksportpåbud jo blot flytte kravene til at opbevare og håndtere tailings et andet sted hen, uden for grønlandsk kontrol. Behovet for en forsvarlig håndtering af tailings bliver ikke mindre af at bede andre om at gøre det for os. Det er muligt, at der er en teoretisk chance for at andre lande vil modtage sådanne produkter, men det gør de givetvis ikke frivilligt, og de gør det ikke gratis. Krav af sådan karakter betragter Naalakkersuisut som at stille urimelige rammevilkår for nye miner, som bestemt vil vanskeliggøre at Grønland bringer sig i stilling som et attraktivt mineland.

Naalakkersuisut mener, at det er fornuftigt og rimeligt at bedømme, vurdere og stille krav efter råstofloven, om at sådanne forhold skal overholde de bedste internationale standarder. På den måde sikrer vi, at al minedrift i Grønland sker miljømæssigt, sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Også mineprojekter, der ikke udnytter uran, kan blive berørt. Radioaktive materialer findes naturligt i bjergarter og sedimenter. Indholdet af radioaktive stoffer i naturen er aldrig nul. Udnyttelsen af mineraler vil derfor altid være forbundet med et minimum af indhold af radioaktive materialer. Et forbud mod deponering af affaldsprodukter, der indeholder radioaktive materialer, vil således i praksis være det samme som et forbud mod al minedrift.

At indføre et direkte forbud i råstofloven mod al deponering vil modarbejde erhvervsudviklingen i Grønland. Det kan Naalakkersuisut ikke tilslutte sig.

Derfor indstiller Naalakkersuisut forslaget til forkastelse.